

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 29.06.2006
KOM(2006) 356 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET**

om uddannelsen af retsvæsenets aktører i Den Europæiske Union

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

om uddannelsen af retsvæsenets aktører i Den Europæiske Union

1. INDLEDNING

1. Vedtagelsen af Amsterdam-traktaten og optagelsen heri af det nye mål om et ”område med frihed, sikkerhed og retfærdighed” indebærer en ny udfordring med hensyn til uddannelsen af retsvæsenets aktører. Det har naturligvis allerede længe i EU været nødvendigt at have en uddannelse på højt niveau for retsvæsenets aktører, da den korrekte anvendelse af fællesskabsretten i vid udstrækning støtter sig på de nationale retssystemer. Dommernes, anklagernes og advokaternes kendskab til fællesskabsretten har altid været af meget stor betydning for den korrekte anvendelse af fællesskabslovgivningen og den fulde respekt for de grundlæggende friheder, der er anerkendt ved traktaten¹. Hidtil har retsvæsenet fortrinsvis haft til opgave at sørge for anvendelsen af fællesskabsretten på Fællesskabets territorium, men retfærdighed er nu i forbindelse med Amsterdam-traktaten blevet opstillet som et selvstændigt mål. Det må derfor fremover tilstræbes at opnå et bedre retligt samarbejde. Uddannelsen af retsvæsenets aktører vil i den forbindelse være et forhold af afgørende betydning.
2. Efter flere års udvikling af området med frihed, sikkerhed og retfærdighed er dette spørgsmål blevet meget aktuelt. Vedtagelsen af en meget omfattende lovgivning, som nu skal anvendes af retsvæsenets aktører, og den øgede anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse, som i sidste ende forudsætter en meget stor gensidig tillid mellem medlemsstaternes retssystemer, er begge forhold, der gør uddannelsen inden for retsvæsenet til et meget væsentligt punkt.
3. I ”Haag-programmet”², der blev vedtaget af Det Europæiske Råd i november 2004, understreges nødvendigheden af at øge den gensidige tillid, hvilket ”kræver en aktiv indsats til forbedring af den gensidige forståelse mellem de judicielle myndigheder og de forskellige retssystemer”. Ligesom i december 2001, hvor Det Europæiske Råd i Laeken³ opfordrede til, ”at der hurtigt oprettes et europæisk netværk for at fremme uddannelse af dommere og anklagere, hvilket vil medvirke til at skabe større tillid mellem de aktører, der er involveret i det retlige samarbejde”, gives der i Haag-programmet udtryk for, at EU bl.a. bør støtte sig på Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere. Nærværende meddelelse er et svar på anmodningen til Kommissionen om ”snarest muligt at udarbejde et forslag med henblik på etablering, på grundlag af de eksisterende strukturer, af et effektivt europæisk net for uddannelse af judicielle myndigheder inden for både civil- og

---

¹ Se KOM(1993) 632 endelig.

² EUT C 53 af 3.3.2005, s. 1.

³ SN (2001) 1200.

strafferet, jf. forfatningstraktatens artikel III-269 og III-270”, som er gentaget i handlingsplanen om gennemførelse af Haag-programmet⁴.

4. Heri understreges det i øvrigt også, at der er en nær sammenhæng mellem den gensidige tillid og udviklingen af en ”europæisk retskultur”, som uddannelsen skal være med til at styrke. Grundlaget for denne europæiske retskultur er en følelse af at tilhøre et og samme område, som alle aktørerne i medlemsstaternes retsvæsen bør have. Ud over de nationale retssystemers fylde og mangfoldighed er dette område navnlig kendetegnet ved fælles grundlæggende værdier, som bl.a. er kommet til udtryk i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder og i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder samt ved et omfattende fælles regelværk, herunder fællesskabsretten og EU-retten. Udviklingen af princippet om gensidig anerkendelse, som fører til en hurtig og ukompliceret fuldbyrdelse i enhver medlemsstat af retsafgørelser truffet i andre medlemsstater, gør det nødvendigt at styrke denne følelse af et fælles tilhørsforhold, ligesom det nævnte princip er med til at befæste en sådan følelse. Princippet om direkte kontakt mellem retsmyndighederne, som finder anvendelse i de fleste ordninger for retligt samarbejde, er en af de øvrige forudsætninger.
5. Retsvæsenets aktører omfatter mange ret forskellige stillingsgrupper. Denne meddelelse vedrører hovedsageligt spørgsmål i forbindelse med uddannelse af dommere og anklagere, som direkte er undergivet staten, men også uddannelse af advokater, selv om denne erhvervsgruppe selv har ansvaret herfor. Der gives først en analyse af, hvordan uddannelsen af retsvæsenets aktører foregår i medlemsstaterne, og hvordan EU har bidraget til udviklingen heraf, navnlig gennem finansieringsprogrammer, og derefter behandles de elementer, der kan danne grundlag for en fremtidig europæisk strategi for uddannelsen af retsvæsenets aktører.

2. UDDANNELSEN AF RETSVÆSENETS AKTØRER I DEN EUROPÆISKE UNION

2.1. Meget forskellige forhold i de enkelte medlemsstater

6. Uddannelsessystemerne inden for retsvæsenet er nært knyttet til retsvæsenets opbygning i den enkelte medlemsstat og er meget forskellige. Det afgørende element i så henseende er ansættelsesordningen for dommere, anklagere og advokater.
7. Med hensyn til dommerne, og undertiden også anklagerne, er den indledende uddannelse mere eller mindre dybtgående, alt efter om de ansættes lige efter universitetsuddannelsen eller først, når de har opnået flere års faglig erfaring. I stort set alle medlemsstater findes der ordninger for videreuddannelse, men de kan være mere eller mindre udviklede.
8. De nationale uddannelsesstrukturer afspejler forskellene mellem de nationale retssystemer. Afhængigt af systemerne findes der enten en fælles uddannelse for dommere, advokater og anklagere eller særskilte uddannelser for hver af disse grupper. Hvad dommere og anklagere angår, henhører uddannelsen inden for retsvæsenet, alt efter medlemsstat, under justitsministeriet, under dommerstandens

---

⁴ EUT C 198 af 12.8.2005, s. 1.

eller justitsvæsenets øverste råd eller i visse tilfælde under rigsadvokaten, hvis der er en skarp adskillelse mellem dommere og anklagere, ligesom den kan henhøre under specialiserede uddannelsesinstitutioner. I flere medlemsstater⁵ er en fælles institution ansvarlig for uddannelsen af dommere og anklagere, til trods for at disse kan tilhøre forskellige stillingsgrupper. Hvad advokaterne angår, henhører deres uddannelse ofte direkte under den stedlige advokatsammenslutning, eventuelt i samarbejde med universiteterne.

9. I forbindelse med de europæiske overvejelser vedrørende uddannelse bør der også tages hensyn til dommerne ved forvaltningsdomstolene, uanset om de indgår i samme stillingsgruppe som de almindelige dommere, idet forvaltningsdommerne spiller en væsentlig rolle på visse områder som f.eks. asyl og indvandring. Generelt vedrører overvejelserne alle dommere, som kan komme ud for at skulle anvende EU-retten, herunder dommere ved særdomstole (militærdommere, fredsdommere, dommere ved handelsretter osv.).
10. Selv om Kommissionen ikke råder over udtømmende oplysninger om den tid, der anvendes til uddannelse, synes der at være store forskelle mellem medlemsstaterne på dette punkt. Som følge af forskellene i ansættelsesordningerne er det kun videreuddannelsen, der er en sammenlignelig parameter i så henseende. Der er i visse tilfælde meget stor forskel på dommernes, anklagernes og advokaternes adgang til videreuddannelse. Budgetmæssigt set finansieres videreuddannelsen af dommere og anklagere stort set udelukkende af offentlige midler, medens finansieringen for advokaternes vedkommende er stærkt afhængig af advokatsamfundets struktur.
11. EU skal ikke blande sig i tilrettelæggelsen af de nationale uddannelsessystemer, som afspejler medlemsstaternes retlige og retslige traditioner. En styrkelse af den gensidige tillid forudsætter imidlertid, at uddannelsen er tilstrækkeligt udviklet, og at der afsættes tilstrækkelige midler hertil. Dommere, advokater og anklagere bør have adgang til en videreuddannelse på samme niveau og af samme kvalitet. Den tid, der anvendes hertil, bør være tilstrækkelig til, at der både kan sikres et højt kvalitetsniveau inden for retsvæsenet og medtages et væsentligt EU-element i uddannelsesprogrammerne.
EU-finansiering kan kun ydes som supplement til den nationale finansiering og har ikke til formål at fritage medlemsstaterne for deres ansvar med hensyn til at sikre et passende uddannelsesniveau for retsvæsenets aktører.

2.2. EU-aspekterne i uddannelsen inden for retsvæsenet

12. Viljen til at forbedre uddannelsen inden for retsvæsenet, som der gentagne gange er givet klar politisk opbakning til, er navnlig kommet til udtryk ved finansiel støtte. Ud over de europæiske organer, der beskæftiger sig med uddannelse inden for retsvæsenet, har de nationale uddannelsesstrukturer dannet et net med henblik på at styrke den gensidige tillid.

---

⁵ Belgien, Frankrig, Grækenland, Italien, Nederlandene, Polen, Portugal, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet, Tyskland og Østrig.

2.2.1. EU-støtten til uddannelsen inden for retsvæsenet

13. I ministerrådet, hvor Italien i 1991⁶ indledte de første drøftelser, forelagde Frankrig i november 2000 et lovgivningsforslag⁷. Selv om dette forslag ikke er blevet vedtaget, har det fået Kommissionen til at overveje de forskellige muligheder i forbindelse med oprettelsen af Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere⁸. Det har også givet anledning til, at Rådet i juni 2003 vedtog konklusioner, hvor man understregede, at uddannelsen er en absolut forudsætning for en vellykket indførelse af området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, og opfordrede medlemsstaterne og Kommissionen til aktivt at gå ind for Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere.
14. Europa-Parlamentet har på sin side i forbindelse med behandlingen af det franske forslag understreget vigtigheden af, at retsvæsenets aktører modtager uddannelse i fællesskabsret og EU-ret⁹. Senere har Parlamentet med vedtagelsen af sin henstilling om kvaliteten af strafferetsplejen og harmonisering af medlemsstaternes straffelovgivning¹⁰ understreget ”den vigtige rolle, uddannelse spiller for at udvikle en fælles retskultur og kultur for grundlæggende rettigheder i EU, navnlig gennem Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere”.
15. Ud over den politiske opbakning er der med finansiel støtte blevet tilskyndet til en bedre uddannelse. Siden 1996, tidspunktet for indledningen af det første Grotius-program¹¹, der skulle ”øge det gensidige kendskab til de juridiske og retlige systemer og fremme det retlige samarbejde mellem medlemsstaterne” til gavn for retsvæsenets aktører, har EU bidraget til en forbedring af uddannelsen for disse gennem en række generelle eller sektorielle programmer¹².
16. Europa-Parlamentets vilje til at støtte uddannelsen har konkret givet sig udslag i et pilotprojekt, der tager sigte på en øget udveksling mellem retsmyndighederne. Dette program videreføres i 2006 og er blevet integreret i lovgivningsforslagene om rammeprogrammet ”grundlæggende rettigheder og retfærdighed”¹³ for perioden 2007-2013 (se nedenfor). I de dele heraf, der vedrører ”civilret” og ”strafferet”, vil de midler, der anvendes til uddannelse inden for retsvæsenet, blive yderligere forøget.
17. I 2005 har den finansielle EU-støtte til uddannelse inden for retsvæsenet åbnet mulighed for, at mange af retsvæsenets aktører har kunnet mødes¹⁴. Ordningerne

---

⁶ Dok. 9090/91 af 31. oktober 1991, JUR 107, COUR 13.

⁷ EFT C 18 af 19.1.2001, s. 9.

⁸ SEK(2002) 635.

⁹ Betænkning, Evelyne Gebhardt, A5-0276/2002, EUT C 273 E af 14.11.2003, s.999 .

¹⁰ P6-TA(2005)0030, EUT C 304 E/109 af 1.12.2005.

¹¹ Fælles aktion 96/636/RIA af 28. oktober 1996 (EFT L 287 af 8.11.1996).

¹² Se programmerne STOP (EFT L 322 af 12.12.1996) og Falcone (EFT L 99 af 31.3.1998), som i 2002 blev samlet i programmet AGIS (EFT L 203 af 1.8.2002); på det civilretlige område (EFT L 115 af 1.5.2002); på det konkurrenceretlige område (afgørelse nr. 792/2004/EF af 21. april 2004) og, siden 2004, programmet "Hercule" til beskyttelse af Fællesskabets finansielle interesser (EUT L 143 af 30.4.2004). Der skal ligeledes mindes om Robert Schuman-aktionen (EFT L 196 af 14.7.1998).

¹³ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om et rammeprogram om grundlæggende rettigheder og retfærdighed for perioden 2007-2013 (EUT C 211 af 30.8.2005, s. 6.)

¹⁴ I 2005 deltog 1 000 dommere og anklagere i en anden medlemsstat inden for rammerne af Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere.

med årlige indkaldelser af forslag kan dog i visse tilfælde føre til, at der finansieres sporadiske projekter, som ikke indgår i et samlet koncept, og hvis vedvarende værdi derfor er tvivlsom.

18. Det er grunden til, at man med rammeprogrammet ”grundlæggende rettigheder og retfærdighed” vil øge EU-støtten til uddannelse inden for retsvæsenet og sørge for en bedre sammenhæng mellem EU's prioriteter og uddannelsens indhold, således at der fortrinsvis finansieres mere ambitiøse samordnede projekter, som kan give en virkelig europæisk merværdi.
19. Ud over de finansielle midler vil de samarbejdsstrukturer, som EU har indført, det være sig det civilretlige netværk på den ene side og Eurojust og det strafferetlige netværk på den anden, kunne spille en vigtig uddannelsesmæssig rolle gennem udbredelsen af oplysninger om EU's retlige instrumenter og gennem uddannelsesaktiviteter på lokalt plan. Denne rolle kunne blive endnu vigtigere i fremtiden.

2.2.2. *Europæiske organer, der beskæftiger sig med uddannelse inden for retsvæsenet*

20. Adskillige institutioner tilbyder regelmæssigt videreuddannelse for retsvæsenets aktører. Ud over universiteterne skal nævnes European Institute of Public Administration (EIPA) i Maastricht, der i 1992 i Luxembourg åbnede European Centre for Judges and Lawyers, og Europäische Rechtsakademie (ERA), som oprettedes i Trier i 1992, og som har til opgave at øge kendskabet til fællesskabsretten blandt jurister og ansatte inden for retsvæsenet. EIPA og ERA modtager støtte fra EU.
21. De nationale institutioner, der er ansvarlige for uddannelsen inden for medlemsstaternes retsvæsen, oprettede i 2000 Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere (European Judicial Training Network – EJTN) med henblik på at uddybe deres forbindelser og samordne deres aktiviteter. EJTN er en sammenslutning af de nationale uddannelsesinstitutioner¹⁵. Den har til formål at fremme uddannelsesprogrammer med en virkelig europæisk dimension til gavn for dommere og anklagere i de europæiske retsvæsen, at udvikle et samarbejde med hensyn til konstateringen af disses behov for uddannelse og udveksling af erfaringer og at udarbejde fælles programmer og redskaber.
22. EJTN er et meget værdifuldt redskab til forbedring af uddannelsen inden for retsvæsenet og til samordning af de forskellige nationale strukturers uddannelsesaktiviteter vedrørende EU-retten. I 2003 og 2005 har EJTN modtaget driftstilskud over EU's budget. EJTN har også koordineret en stor del af udvekslingsprogrammerne for dommere og anklagere i 2005. Kommissionen foreslår fra 2007 at tildele EJTN et årligt driftstilskud under rammeprogrammet ”grundlæggende rettigheder og retfærdighed” (særprogrammet ”strafferet”).

---

¹⁵ 23 medlemsstater og Bulgarien og Rumænien er repræsenteret. Der føres i øjeblikket drøftelser med Estland og Cypern. ERA er også medlem, og Lissabon-Netværket, der er oprettet under Europarådet, er associeret.

3. HVAD KAN EU GØRE FOR UDDANNELSEN INDEN FOR RETSVÆSENET?

3.1. Mål og behov

23. Det er først og fremmest medlemsstaterne, der er ansvarlige for tilrettelæggelsen af uddannelsen inden for retsvæsenet, og de skal sørge for, at den europæiske dimension fuldt ud indgår i deres nationale aktiviteter. Behovet er stort. På det strafferetlige område er dette bl.a. blevet understreget i forbindelse med den første evaluering af den gensidige retshjælp i straffesager¹⁶. Eurojust og det civile retlige netværk har også regelmæssigt konstateret dette.
24. Tre former for aktiviteter bør prioriteres:
- forbedring af kendskabet til de retlige instrumenter, der vedtages af EU og Fællesskabet, navnlig på områder hvor de nationale dommere tillægges særlige beføjelser¹⁷,
  - forbedring af de sproglige kvalifikationer for at sætte retsmyndighederne i stand til indbyrdes at kommunikere direkte, som det er forudsat i forbindelse med de fleste retlige instrumenter,
  - udbredelse af kendskabet til medlemsstaternes retlige og retslige systemer, så det er muligt at vurdere de respektive behov i forbindelse med det retlige samarbejde.
25. Hvad metoden angår, bør hovedvægten ved uddannelsen lægges på praktiske aspekter, som kan fremme den korrekte anvendelse af de vedtagne retlige instrumenter. Ud over at anvende konferencer og seminarer bør der udvikles metoder, som kan muliggøre en større udbredelse af uddannelsesresultaterne. I den forbindelse bør underviserne uddannes yderligere, bl.a. for at bevidstgøre dem om foranstaltningens europæiske dimension og tilskynde dem til at fremhæve denne. Der bør så vidt muligt anvendes hjælpemidler, som kan genbruges og er let tilgængelige, f.eks. online, og dette gælder navnlig for EU's retlige instrumenter og de oplysninger om de nationale retssystemer, som retsvæsenets aktører bør have adgang til. Med henblik herpå vil det være ønskeligt med et nært samarbejde mellem de nationale og de europæiske undervisningsinstitutioner og EJTN på den ene side og Eurojust, det civile retlige netværk og det strafferetlige netværk på den anden. Desuden bør der under hensyntagen til de nationale traditioner tilstræbes en multidisciplinær undervisningsform, hvor man f.eks. ved fælles deltagelse af dommere, anklagere, advokater og polititjenestemænd kan argumentere for de forskellige synspunkter og udveksle erfaringer.

---

¹⁶ EFT C 216 af 1.8.2001, s. 14.

¹⁷ Det er tilfældet inden for bestemte sektorer såsom konkurrence (se bl.a. forordning (EF) nr. 1/2003 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82, som giver de nationale domstole beføjelse til at anvende disse artikler), men også mere generelt inden for civil- og strafferetten, for så vidt angår gensidig anerkendelse.

26. Den direkte kontakt mellem retsmyndighederne hæmmes ofte af, at retsvæsenets aktører ikke har de tilstrækkelige sprogkundskaber. Her bør der gøres en særlig indsats, som navnlig bør tage sigte på de aktører, der er direkte involveret i det retlige samarbejde.
27. Udvekslinger har vist sig at være en fortrinlig metode til at opnå en følelse af et fælles tilhørsforhold på trods af de forskellige nationaliteter. De kunne suppleres med uddannelsesperioder af en passende længde ved Domstolen og mulige praktikantophold ved Eurojust, idet de nærmere regler herfor må fastlægges efter aftale med disse to institutioner.
28. I Haag-programmet lægges der stor vægt på, at der integreres et europæisk element i de nationale uddannelsesprogrammer. Der må dog differentieres alt efter grunduddannelsesniveaet i den enkelte medlemsstat. Generelt bør grunduddannelsen give de kommende aktører en følelse af et tilhørsforhold til et fælles retsområde, der overalt er baseret på de samme værdibegreber. Videreuddannelsen bør derimod give de allerede erfarne aktører mulighed for at gøre sig fortrolige med EU's retlige instrumenter. Den bør først og fremmest tage sigte på de aktører, der medvirker i det retlige samarbejde, selv om man selvfølgelig ikke må glemme det mere generelle mål om udbredelse af viden på dette område i al almindelighed.
29. Styrkelsen af det europæiske element i den nationale uddannelse bør gøre det muligt at udbrede kendskabet til EU's procedurer. Parallelt hermed bør der udvikles et mere integreret uddannelsesniveau, som fastlægges og gennemføres på EU-plan. Det civilretlige netværk, Eurojust og det strafferetlige netværk samt Domstolen, hvis den ønsker det, bør medvirke ved fastlæggelsen af uddannelser af denne type, og dette bør ske i samarbejde med EJTN, institutioner som ERA og EIPA og diverse akademiske netværk.

3.2. På vej mod en europæisk uddannelsesstrategi for retsvæsenet

30. En styrkelse af uddannelsen inden for retsvæsenet forudsætter, at der skabes bedre forbindelser mellem de nationale institutioner, de europæiske organer og EU's institutioner, herunder først og fremmest Kommissionen.
31. Uden derved at udelukke muligheden for senere at anvende et særligt lovgivningsinstrument, ønsker Kommissionen på nuværende tidspunkt først at yde finansiel støtte til uddannelsen af retsvæsenets aktører i EU-ret og fællesskabsret under rammeprogrammet "grundlæggende rettigheder og retfærdighed" for 2007-2013.
32. Ved gennemførelsen af de pågældende foranstaltninger bør man undgå de vanskeligheder, der har vist sig i forbindelse med de foregående programmer. For at sikre, at de finansielle midler til uddannelse faktisk anvendes til at dække virkelige behov, og for at lette planlægningen af aktiviteterne på mellemlang og lang sigt, vil man regelmæssigt høre hovedaktørerne inden for retsvæsenets uddannelser i medlemsstaterne og på EU-plan, så der kan udarbejdes en EU-strategi for en flerårig uddannelse, som derefter kan optages i de årlige programmer.

33. Parallelt med den fortsatte støtte til de europæiske organisationer, såsom EIPA og ERA, bør EJTN styrkes med henblik på at opnå en bedre samordning mellem de nationale institutioner, så der kan etableres stærke og stabile indbyrdes forbindelser mellem disse. Det er i den forbindelse vigtigt at yde et årligt driftstilskud til EJTN, selv om den faktiske udbetaling heraf naturligvis vil være betinget af, at de gældende finansielle bestemmelser overholdes. EJTN bør også kunne deltage i udarbejdelsen af rent europæiske programmer sammen med de andre kompetente organer. EJTN er en sammenslutning af de institutioner, der er ansvarlige for uddannelsen af dommere, medens anklagerne kun er omfattet, i det omfang de henregnes til dommerstanden. Det bør sikres, at alle anklagere fuldt ud får mulighed for at deltage i alle de aktiviteter, der under EJTN's medvirken afholdes på europæisk plan, uden at dette skal berøre de nationale traditioner med hensyn til adskillelse af dommere og anklagere. Der er nemlig adskillige samarbejdsordninger, navnlig på det strafferetlige område, hvor det er vigtigt, at der er et godt indbyrdes samarbejde mellem anklagerne i medlemsstaterne og mellem disse og Eurojust. Spørgsmålet om, hvorvidt dommere ved forvaltningsdomstole og mere generelt dommere ved særdomstole (f.eks. på det handelsretlige eller det arbejdsretlige område) skal kunne deltage, bør også undersøges.
34. Uddannelsen af de øvrige aktører inden for retsvæsenet, herunder navnlig advokaterne, som spiller en afgørende rolle, bør også styrkes. De nuværende programmer giver allerede mulighed for at finansiere aktiviteter for disse. Det fremtidige rammeprogram ”grundlæggende rettigheder og retfærdighed” bør give mulighed for at styrke disse aktiviteter, så balancen mellem retsmyndighederne og de øvrige juridiske erhverv opretholdes.
35. Ud fra et finansielt synspunkt må der tilstræbes en forenkling, så EU-midlerne i højere grad anvendes til projekter, hvor man virkelig når ud til de egentlige målgrupper (dommere, anklagere og advokater). Der vil bl.a. blive taget hensyn til den afgørende rolle, som de nationale institutioner spiller, og en direkte involvering af disse skulle give mulighed for at styrke EU-elementerne i de nationale programmer. Med henblik på at lette planlægningen af aktiviteterne på mellemlang sigt kunne der i øvrigt indgås rammeaftaler om partnerskaber for at stabilisere forbindelserne med de relevante institutioner; der kunne også i enkelttilfælde gøres brug af udbud for visse større projekters vedkommende.
36. Endelig bør uddannelsen inden for retsvæsenet indgå i en større international sammenhæng og give anledning til et samarbejde, der også strækker sig ud over EU's grænser. Den bør være åben for Europarådets medvirken (i forbindelse med Lissabon-netværket) og derudover bidrage til at lette det retlige samarbejde med tredjelande og til at udbrede retsstatsprincipperne i hele verden.

4. KONKLUSION

37. Uddannelsen inden for retsvæsenet vil i de kommende år være en væsentlig opgave i forbindelse med indførelsen af det europæiske retsområde, som det også er blevet understreget i Haag-programmet. Der skal mobiliseres mange medvirkende, som kan være med til at løse denne opgave, og rammeprogrammet ”grundlæggende rettigheder og retfærdighed” bør i den forbindelse være den drivende kraft. Hvad angår styrkelsen af Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og

Anklagere, som også udtrykkeligt er nævnt i Haag-programmet, synes en finansiel støtte i øjeblikket at være den mest hensigtsmæssige løsning. Hvad det politimæssige samarbejde angår, har EU valgt en anden løsning, idet man har besluttet at oprette et europæisk agentur, CEPOL¹⁸. Selv om en tilsvarende løsning ikke for tiden synes at trænge sig på inden for retsvæsenet, vil spørgsmålet om, hvorvidt der bør foretages ændringer af de europæiske uddannelsesstrukturer for retsvæsenet, igen kunne tages op til overvejelse ved udløbet af rammeprogrammet ”grundlæggende rettigheder og retfærdighed”.

38. Vedtagelsen af dette rammeprogram giver EU mulighed for at understrege den store betydning, man tillægger uddannelsen af retsvæsenets aktører, ved at give tilsagn om en øget finansiel støtte hertil. Udarbejdelsen af en europæisk strategi for uddannelsen inden for retsvæsenet under medvirken af nationale og europæiske aktører skulle give mulighed for en optimal udnyttelse af de nye midler. På det nuværende stade i indførelsen af det europæiske retsområde er uddannelsen af retsvæsenets aktører af afgørende betydning for, at de fremskridt, der er opnået med hensyn til virkeliggørelsen af området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, kan blive effektive og synlige for EU-borgerne.

---

¹⁸ Rådets afgørelse 2005/681/RIA af 20. september 2005 om oprettelse af Det Europæiske Politiakademi (Cepol) og om ophævelse af afgørelse 2000/820/RIA, EUT L 256 af 1.10.2005, s. 63.